

DIRECTOR:

Dr. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BLAJ — JUD. TARNAVA MICĂ:

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
:: :: învoială :: ::

Unitatea

REDACTOR RĂSPUNZĂTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Numărul 4 Lei.

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

O zi istorică

Congresul dela Cluj inaugurează o nouă fază a străduințelor pentru adevăr și dreptate ale bisericii noastre

de Prof. AUGUSTIN POPA

„Veseliți-ne-am pentru zilele în care ne-ai smerit pe noi, pentru anii întru cari am văzut rele“ (Ps. 89, 17).

Congresul românilor uniți cu Roma, ținut la Cluj în ziua de 22 Martie 1928, va rămâne o piatră de hotar în istoria luptelor noastre. El încheie, cu cinste, sbuciumul unui deceniu de apărare și e sortit să fie punctul de plecare al deplinei biruințe de mâine.

Născut din sânge roman, cu credință catolică și limbă latină, *neamul nostru este legat pe viață și pe moarte cu ideile suflatești, religioase și culturale, ale Romei latine*. Trăiește și înflorește prin ele, se pierde și resistibil — și fără pagubă pentru omenire! — în lipsa lor. Căci rostul lui tocmai acesta este: de-a fi avantpostul spiritului latin în partea Orientului și puntea de legătură creștină între Apus și Răsărit.

Situația nu-i e ușoară. Ca cel mai expus avantpost, a avut și are de purtat lupte desperate pentru a-și apăra ființa și rosturile. Premile i-au fost vitrege. I-au luat, pe rând, omoara sufletească: credința și conștiința latină, și i-au făcut să-și urască leagănul originii.

Totuși, în clipa supremă, când puterile de rezistență erau pe sfârșite, ne-am apropiat, cu o instinctivă necesitate istorică, de altarele Romei, și cu foc adus de acolo am aprins în noi și în suflul latin istovit. Mândria romană învinsă ne-a dăruit înfăptuirile naționale din 1918. — *Ele încheie, definitiv și glorios, prima parte din istoria bisericii românești unite cu Roma: salvarea conștiinței latine și biruința idealului național.*

Rămâne de salvat încă celalalt ideal: *cel religios*. Fără el biruința noastră e numai de o mătate, problematică. Trecem prin vâltoare și seamăn; o criză sufletească extrem de violentă ne sfășie și ne destramă. *Reîncreștinarea adâncă, prefacerea noastră sufletească radicală se impune ca o condițiune de existență*. Nu ne-o poate da nici o putere de pe lume, decât *Roma!* Numai acolo ținem încă, vii și binefăcătoare, pe credinții tari, puternice, disciplinate, armonice. De spiritul ei liniștit, intransigent, energic, drept, avem nevoie neapărată. — Trebuie să ne legăm și prin lanțurile credinții de rădăcinile popoare ale Apusului, de unde ne vine tărnia și lumina.

Luptă și jertfe se cer, și pentru biruința acestui ideal. Le-am început în 1918.

Era de prevăzut, că întregirea neamului va pune biserica noastră în fața unor greutăți serioase. Două sute de ani am purtat în luptă *steagul revendicărilor românești*, încât multă lume, de bună credință, ne-a putut socoti de un simplu instrument al acestor visuri, prin înfăptuirea cărora rostul nostru s'a încheiat. Se părea firesc, în delirul național așteptat de veacuri al îmbrățișării tuturor fraților, să ne gândim la o contopire cât mai desăvârșită și să lăpădam tot ce pare a ne despărți. „Ruperea peceților“ cari străjuiesc unirea noastră cu Roma a și ajuns, în scurtă vreme, lozincă la modă.

Și câtă vreme ea se susține cu bună credință, fie și cu ignorarea realității și a marilor interese naționale, câtă vreme merge pe calea cinstită a convingerii cu argumente ideale, nu avem nimie de zis împotriva. Ea ține doar la suprafață o idee bună și adevărată: *necesitatea unirii religioase a tuturor Românilor, care, în chip necesar, va sfârși, după dibueli, trecute și viitoare, pe la Stockholm și Lausanne, la Roma eternă!*

Este însă trist și rușinos pentru neamul românesc, că s'a găsit în sinul lui o ceată de sectari habotnici, cari și-au făcut din „ruperea peceților“ sport rentabil de glorie ușoară și prilej de mârșăvie bizantină fără seamăn în istoria noastră. Ei au insinuat că sufletele credincioșilor noștri sunt zdrențe de cumpărat cu bani și cu pământ, cu amenințări și fâgăduieli pământești.

S'a ușurat. De zece ani de zile se sbat în zadar. Biserica noastră s'a dovedit cetate de stâncă nebiruită. Făcând socoți amănunțite, putem constata, cu sfântă mândrie, că în locul celor câțiva rătăciți ne-a dat Dumnezeu multe suflete drepte și cinstite, așa că *numerice nu am pierdut față de 1918 nici un singur suflet!*

Dimpotrivă, am câștigat nespuse de mult calitative: *în limpezirea conștiinței catolice în sufletele mirenilor noștri*. Evenimentele din urmă o dovedesc cu prisosință.

În desperarea lor, bătaușii ortodoxiei răsboinice și-au jucat ultima carte: *au căutat să înscrie în lege distrugerea bisericii noastre și să încredințeze statului însuși rolul degradant de călău confesional*. Și s'a găsit un guvern, în plin veac XX creștin, în stare să ia asupra-și rușinea unui

proiect de lege, care provoacă *direct* războiul confesional și introduce *oficial* prigonirea unui cult românesc, spre marea bucurie a dușmanilor noștri.

Împotriva acestui val, rușinos și primejdios, conștiința credincioșilor noștri s'a ridicat cu putere elementară în toate colțurile provinciei noastre bisericești.

Mai întâi s'au înșiruit *satele* în rânduri nesfârșite de procesiuni sărbătorești. Mii de prapori s'au desfășurat în aceeași zi de Duminecă sfântă, mii de clopote au răsunat deodată peste văile Ardealului, ducând rugăciuni calde spre înălțimea cerului; și scrisori fără număr au plecat să spună celor puși în fruntea țării durerea noastră și răul ce se gătește statului însuși.

În Dumineca următoare *orașele* au purces pe același drum de rugă cucernică, impunătoare. În ele s'au concentrat și credincioșii din jur, 10—20 sate, cari în pas de rugă, în sunet de clopot, în glas de cântări sfinte, au cutreerat stradele pietruite, storcând admirația prietenilor și respectul dușmanilor.

Toate aceste izbucniri ale credinții catolice s'au ținut *spontan, la cererea mirenilor înșiși*, cari doresc să ia parte activă la lupta de apărare a bisericii.

În zilele noastre de destrămare a idealului și de triumf al materiei, ele dau *icoana splendidă a unei biserici vii*, care crede adânc în puterea rugăciunii și în ideile religioase, lucru care trebuie să umplă de bucurie pe tot omul de bine.

Nicăiri o vorbă de hulă la adresa ortodoxiei! Ne-am afirmat credința și dreptatea cauzei și am înfierat fapta criminală a unui grup respingător de bătauși, cari fac rușine ortodoxiei și pagubă neamului.

Pretutindeni, unde am fost lăsați în pace, a domnit *ordine desăvârșită și disciplină exemplară*. — Numai unde sunt puși nebuni să cârmuiască pe oamenii cuminți, cântăreți dela Cărbuș să diriguiască pe cetățenii serioși, s'a putut înscrie în istoria neamului nostru tragedii ca cea dela Târgu-Mureș. Dar chiar această pagină de durere arată, mai lămurit decât orice vorbă, tărnia credinții noastre, care merge până la jertfirea de sine. Sângele stropit pe crucile zdrobite și pe odăjdiiile sfârticate e o pată de jale în istoria neamului, dar un titlu de mândrie strălucitor ca gloria martirilor, în aceea a bisericii noastre.

Congresul dela Cluj a fost încoronarea firească și grandioasă a tuturor manifestațiilor de credință din cuprinsul provinciei noastre bisericești. *Cei 3000 de delegați*, sosiți din toate plaiurile, din toate satele Ardealului, din fundul Maramureșului și de pe valea Jiului, cu jertfe de bani, de vreme și de ostenală, au adus cu ei tot entuziasmul răslețit în aproape două milioane de suflete, cari acasă s'au rugat și s'au însuflețit pentru tot ce s'a făcut la Cluj. Bătrâni albiți de vreme și tineri învâpăiați, țărani și intelectuali, muncitori și funcționari necăjiți, au fost aici un singur gând și un singur dor: *români catolici, hotărâți să-și apere biserica* cu tot sufletul și cu toată puterea lor.

De aceea congresul dela Cluj poate fi socotit ca o încheiere. Nu numai ca un ultim avertisment celor în drept împotriva regimului cultelor, ci și ca *dovada solemnă, definitivă, a deplinei noastre coeziuni sufletești, a conștiinței catolice vii și nebiruite în toți fiii bisericii noastre*. Cine a fost de față, a rămas ca convingerea biruinței sigure. Armatura noastră sufletească — vorba păr. Agârbiceanu — s'a dovedit atât de tare și strălucitoare, încât față de ea orice zale și coifuri făurite din arama legilor nedrepte e neputincioasă.

Din acest motiv, congresul a trecut dela înfierarea regimului cultelor, care poate fi socotit îngropat, la organizarea biruinții din viitor, primind cu însuflețire unanimă gândul de-a *închiega pe mirenii noștri într'o puternică asociație creștină*, de-a face din ei o armată binerânduită, care să colaboreze, mai viu decât în trecut, cu preoțimea la izbânda idealului nostru religios.

Asociația va avea să muncească, în acest scop, în două direcții. Înainte de toate ea va urmări *întărirea continuă a conștiinței religioase și intensificarea vieții sufletești* în șirurile noastre. — Va desfășura apoi o *acțiune sistematică pentru unirea tuturor Românilor cu Roma*. Prin scrieri și contact personal, ea va întreprinde opera de luminare a fraților ortodocși asupra ființei și rosturilor noastre, arătându-le că, fără să știe, ei de pe acuma sunt de fapt în aceeași tabără a credinței, că toate binefacerile unirii se pot dobândi fără a renunța la nimic ce e ortodox și apostolic și fără a primi decât ceea ce se cuprinde și în cărțile sfinte ale Răsăritului.

În felul acesta, congresul dela Cluj inaugurează o nouă fază în străduințele noastre pentru înfăptuirea idealului religios. Ele vor fi rodnice, dacă însuflețirea dela Cluj se va menține și dacă toți participanții la congres se vor dovedi apostoli neobosiți ai gândului aclamat acolo. Viitorul congres, pe care biroul organizator îl pregătește, va da forma definitivă organizației, a cărei menire poate fi hotărâtă în viața noastră religioasă.

De aceea, cu toții, în special actualele *comitete de acțiune* rămase în viață până la viitorul congres, să începem de pe acum munca pentru deplina izbândă.

Astfel va veni vremea, când veselindu-ne vom lăuda pe Domnul pentru zilele în cari ne-a smerit!

* * *

Raport amănunțit asupra felului cum s'a desfășurat congresul nu putem da, din lipsa de spațiu. Suntem nevoiți să ne restrângem la rezumatul următor:

In preziua.

Încă de Miercuri, 21 Martie, încep a sosi, grupe-grupe, delegații. Li vezi trecând pe străzi liniștiți, îngândurați. Sunt veniți din depărtări, dela granițele țării, din Maramureș, din valea Jiului.

Biroul organizator ține *consfătuire lungă*, până în noapte, în prezența multor intelectuali din provincie. Desbate ultimele măsuri de organizare a congresului; de așezarea delegaților cari vor sosi peste noapte, (pe cari îi așteaptă la trenuri echipe de studenți în frunte cu păr. Nicoară).

Se fac noi intervențiuni pe lângă prefectul județului, care a refuzat categoric *autorizația de a se ține congresul*, și nici răspunsul negativ nu l-a dat până acum în clipa din urmă, când contramandarea lui era imposibilă. I-se aduce la cunoștință hotărârea de-a se ține congresul chiar fără autorizație, în biserică, de unde va putea fi împrăștiat doar cu forța.

Slujba în biserica „Schimbării la față“.

Joi, 22 Martie. Dimineața anunță zi frumoasă de primăvară. La ceasurile 9 biserica „Schimbării la față“ e arhiplina. Lumea se îngheșuie în coruri, în coridoarele din vecini.

Incepe sf. liturghie. Șapte preoți și doi diaconi pășesc solemn la altar. Pietatea, concentrarea miilor de ascultători, cu priviri aprinse, cari toți cântă din adânc de inimi, ridicând în slavă bolțile mărețe, toți murmură rugăciuni, cad îngenunchi deodată, aduce aminte adunările creștinilor din veacurile de persecuție.

S'a înmuiat și îndărjirea autorităților. La cursul sf. liturghii, d. prefect dă autorizație pentru ținerea congresului. — În liniște deplină, lumea se îndreaptă spre sala *cinematografului „Corso“*, unde se ține

Sedința congresului.

Dela început o desiluzie mângâitoare: sala e mult prea neîncăpătoare pentru mulțimea neșfârșită. Oricât s'au înghesuit, o mare parte din delegați au trebuit să rămână în *curtea castelului Bánffy*, unde adunarea se va ține paralel cu cea din sală.

În sală, președintele biroului organizator, dl. adv. *Dr. Valer Pop*, salută cu bucurie pe cei prezenți, li roagă să se constituie în congres, vestindu-le că *I. P. S. Sa mitropolitul Vasile* a trimis, prin telegramă, *binecuvântarea* sa asupra lucrărilor congresului.

La propunerea dlui adv. *Dr. Iuga*, se proclamă următorul birou: președinte din cîer *II. Sa Dr. Iacob Radu*, mirenii: *Dr. Dem. Kis* și *Dr. Valer Pop*; secretari: adv. *Dr. Zaharia Boilă*, drd. *Horia Leontin*, *Dr. Al. Tăutu*, profesor, *protopopul Ienea* și adv. *Dr. I. Cl. Iuga*.

Adunarea din curte o prezidează dl. *Dr. Dem. Kis*, iar pe cea din sală o deschide, cu o însuflețită cuvântare, *II. Sa Dr. Iacob Radu*.

Congresul, înainte de toate trimite o *telegramă* de omagiu și devotament *Sfântului Părinte al Romei* prin Esc. Sa *Nunțial papal* din București, alta *arhieriei* iubite ai bisericii adresată *I. P. S. Sale mitropolitului Vasile* și una de protest contra regimului cultelor *Înaltei Regenșe*.

Se citesc apoi telegramele de aderențeosite congresului dela diferite asociațiuni și persoane; apoi se dă cuvânt dnei *Livia Dr. Boilă* care, în vorbe calde, aduce congresului salutul *Reuniunii de femei gr. cat.* *„Sf. Maria“* din Cluj al *Reuniunii corale gr. cat.* și al *Asociației studenților catolici*.

O splendidă expunere generală a situației și a rosturilor congresului face dl. adv. *Dr. Valer Pop*, după care urmează o serie întreagă de oratori distincți: protop. *Dr. I. Dăianu*, adv. *Leontin Horia*, prof. *Dr. Aug. Cosma*, medic *Dr. Victor German* și prof. *Dr. Titus Malaiu*, toți afirmând drepturile noastre la viață spre binele neamului și primejdia națională pe care o reprezintă faimosul proiect de regim al cultelor. — Despre chestiunea organizării mirenilor vorbește Romul *Dr. N. Brînzeu*. — Entuziasmul care a subliniat, că putere de uragan, vorbele oratorilor este și singur independent de alte rezultate ale congresului, o deplină pustificare a lui și o nobilă răsplată pentru toată jertfa adusă de participanți.

În curte vorbesc dnii: *Dr. Kis*, *Dr. R. Boilă*, *Dr. Brînzeu*, *Valer Pop*, *Ștefan Roșianu*, *Dr. S. Tămaș*, *Dr. Ioan Bob*, *Dr. Gregoriu Pop* și *Dr. Blaga*.

Toți oratorii au fost ascultați cu evlavie de biserică și întrerupți de ovațiuni entuziaste.

La urmă dl. adv. *Dr. Mircea Pop* propune și adunarea primește cu însuflețire de nedescris următoarea

Moțiuni:

1. *Unirea cu Roma înfăptuită de marii noștri înaintași la 1700, în ceasuri de grea cumpănă, a mântuit biserica românească de cutropirea calvinistă și neamul nostru de desnaționalizare.*

Biserica unită în istoria ei de 200 ani, nu are în o pagină neagră; dinpotrivă ea a înscris paginile lui noase ale renașterii credinței și conștiinței noastre naționale.

Credem cu tărie, că ea singură, prin legătura sa sufletească cu latinitatea, garantează ființa și mărirea neamului românesc.

Dreptaceea mărturisim, că nici o putere omenească nu va putea rupe pecețile Unirii cu Roma, leagăna credinței și obârșiei noastre.

2. *Cu profundă măhnire constată congresul, că acuma, când țara are mai mare nevoie de energiile unice ale tuturor sufletelor românești, Biserica Unită trebuie să-și cheltuiască puterile întru apărarea ființei sale. Tendința de distrugere culminează în proiectul de lege pentru regimul general al cultelor, care este potrivnic dreptății și constituției țării și primejdios consolidării naționale, prin deslănțuirea luplei confesionale în frați.*

Congresul refuză a crede, că Parlamentul va transforma acest proiect fatal în lege, și face apel la patriotismul factorilor constituționali, să nu consfințească tendințele acestui proiect de lege, inspirat de răsăritarismul a unor molipsiți de neoprotetantism, pe care bunul simț al neamului și al adevăratei ortodoxii îl detestă.

3. *Congresul asigură pe Înălții arhieriei ai Bisericii Unite cu Roma, de dragostea și devotamentul nelimitat al tuturor credincioșilor, gata a face zid în jurul ei și a duce la biruință, cu ultima jertfă, steagul dreptății noastre.*

4. *Congresul hotărăște organizarea într'o asociație a mirenilor uniți pe întreaga provincie metropolitană.*

Dându-se cuvântul dlui adv. *Dr. Zaharia Boilă*, acesta descrie în vorbe înflăcărate durerile tuturor pentru

Tragedia dela Târgu-Mureș

care va rămâne o pată neagră în istoria neamului nostru, fiind, în aceeași vreme, una de înaltă mândrie în istoria bisericii noastre. Congresul hotărăște să *protesteze telegrafice* la di. ministru de interne *I. G. Duca* împotriva acestei barbarități fără precedent, și să-și arete *admirația și dragostea pentru frații din Târgu-Mureș* și jur, eroi ai acelei zile de durere, mai ales celor cari au suferit bătăi pentru crucea Domnului, în fruntea cu venerabilul păr. *Nistor* din Vaidacuta.

Tot la propunerea dlui *Dr. Boilă* congresul încredințează

chestia organizării mirenilor

unui *comitet* alcătuit din biroul congresului și din membri biroului organizator al lui, care în cel mai scurt timp să întocmească un *proiect de statute*, punându-l eventual în discuție publică, să organizeze și convoace *adunarea generală de constituire* la timp potrivit.

Până la constituire, rămân în viață actualele *comitete de acțiune* diecezane și locale, cu încredințarea de-a îndruma și mai departe lupta de apărare și de-a face propagandă pentru ideea asociațiunii proiectate, câștigând aderenți cât mai mulți.

O masă comună

animată și de bucuria succesului desăvârșit și de o serie întreagă de toaste admirabile (*Dr. I. Radu*, *Dr. Vaier Pop*, *Dr. Dăianu*, *Dr. Brînzeu*, *Dr. Boilă*, păr. *Agârbiceanu*, păr. *Dr. Bălan* și alții), a încheiat minunata zi, amintirea căreia va rămâne neștersă în sufletele tuturor, iar roadele cu ajutorul Domnului, să sperăm, cele mai bine făcătoare.

Plecarea M. Sale reginei văduve în străinătate.

În 25 a lunei curente s'a îmbarcat la Constanța pe vasul *„Regele Carol I“* M. Sa regina văduvă Maria, împreună cu principesa Ileana, plecând pentru un timp de 3—4 săptămâni în insula Cypru, unde au sosit în 27 Martie. La înapoiere călătorii regali se vor opri mai multe zile în Constantinopol, făcând și până atunci diferite excursii pe marea mediterană.

Contribuția arhierelor

Din discursurile rostite la Senat în cursul discuției generale asupra proiectului legii cultelor

Neisbutind să determine guvernul la o modificare acceptabilă a proiectului pentru noul regim al cultelor, înainte de a fi ajuns în discuția publică a Corpurilor legislative, Preasfinții noștri arhierelor au făcut și ultima încercare, susținând — în chip vrednic de toată lauda — drepturile bisericii noastre și în plenul Senatului. Până în momentul când scriem aceste știri nu cunoaștem rezultatul acestei lupte, dar putem spune, că oricare ar fi el, eforturile iubiților noștri arhierelor — cari au reușit să pună în plină lumină dreptatea punctului nostru de vedere — n'au fost cheltuite în zadar.

Suntem deci de părerea, că discursurile lor dela Senat — împreună cu alte contribuții, din această mare sursă a bisericii noastre, cari merită a fi reținute — vor trebui adunate într'un volum, pentru a se păstra, ca momente de înălțare sufletească, pe seama viitorului. Și până atunci, găsim că e bine, să dăm aici, în rezumat*, aceste discursuri, cari sunt tot atâtea bucăți rupte din sufletul bisericii noastre.

I

Din discursul I. P. S. Sale Valeriu al Orăzii, rostit în ședința dela 20 Martie c.

Reglementarea tuturor cultelor „minoritare” prin o singură lege o găsește nepotrivită; era mai bine să se fi făcut — ca și pentru biserica ortodoxă — legi separate pentru sincreticele culte ale țării.

Arată îngrijorarea tuturor credincioșilor bisericii unite pentru dispozițiile gravaminose ale proiectului și în deosebi pentru cele cuprinse în art. 9 și 45. Motivează circulara pentru rugăciuni a corului episcopesc și crede că spiritul mai potolit al discuțiilor, mult mai aprinse a început, este a se atribui și rugăciunilor făcute. Nu poate înțelege ura nesăbuită îndreptată contra unitismului a celor vre-o 2—300 de neastâmpărați ai ortodoxiei, cari merg până la punctul de-a prezenta pe Românii uniți drept Unguri, ori măcar elemente vândute Ungurilor, făcând prin aceasta cel mai rău serviciu țării și neamului nostru.

În părțile orădane nu prea s'au găsit turburatori ai păcii confessionale și astfel nici secta pocăiților nu a putut prinde rădăcini mai adânci, cum este cazul în părțile Aradului, unde turburându-se pacea dintre cele două biserici românești s'a mână multă apă pe moara sectarilor.

Intemeiat pe date istorice, I. Preasfinția Sa arată importanța actului unirii dela 1700, învederând că prin el neamul nostru nu s'a întrăinat — cum se afirmă — de idealurile romanismului, ci mai curând a avut norocul să fie trezit și înălțat la cunoașterea și îndrăgirea adevăratei sale meniri istorice. Limba liturgică românească introdusă în biserica unită contra poruncii exprese a patriarhului Dositeiu, care îi porunca lui Atanasie să nu slujească decât „grecește ori slavonește”, a fost un factor de primă importanță în ridicarea culturală a neamului nostru. Iar apropierea de credința romană a statornicit cunoscutele legături ale neamului nostru cu civilizația apusană, de pe urma cărora s'a resimțit în spre bine întreagă ființa romanismului.

Românească în începuturile sale, biserica unită a știut să se țină sub raportul romanismului la o înălțime deadreptul invidiată în tot trecutul său de aproape două veacuri și jumătate. Acesta e motivul pentru care Blajul, centrul firesc al acestei biserici, a ajuns să fie locul de întrunire al celor patruzeci de mii dela

* Rezumatul discursurilor rostite de I. Preasfinții Valeriu Traian Frențiu și Alexandru Cisar — cari și-s-au trimis — ne aparține, iar celelalte le dăm, așa cum amare cum le-am găsit, după marile cotidiene din București. N. R.

1848, rămânând și după aceea, în tot timpul stăpânirii ungare, cel mai temut „cuib al Valahilor”.

În fața acestei situații este cu totui neînțeleasă râvna nesăbuită a celorce vreau să desființeze, cu orice preț, această biserică. Suntem și noi de acord cu gândul unirii Românilor și pe terenul religios și am chiar lansat ideea unui sinod comun al tuturor arhierelor, uniți și ortodocși, dar asta nu înseamnă că lucrul acesta ar putea să fie făcut în sensul și cu mijloacele preconizate de cei ce ne vreau peirea.

Nemulțumiți cu agitațiile puse la cale până acum și mai ales cu rezultatul lor, neastâmpărații ortodoxiei vreau să angajeze acum, prin articolul 45, chiar statul în acțiunea lor proselitistă, ceea ce nici de cum nu poate să fie admis. Treceți religioase pot să se facă, și ele nu pot fi combătute ori îngreunate dacă se fac din convingere, dar trecerile provocate de agitarea unor meschine chestiuni de ordin material nu pot fi sprijinite de nime și cu atât mai puțin de puterea statului.

I. Preasfinția Sa mai amintește că în comitetul delegaților n'a ajuns nici un singur unit — deși sunt 20 la Senat —, alegându-se, în schimb, Evreul Berkovicz, singurul reprezentant al cultelor minoritare. Încheie cu declarația că nu va vota legea și că își rezervă dreptul de a propune amendamentele schițate.

II

Câteva idei din cuvântarea Mgr. Alexandru Cisar, rostită în ședința dela 21 Martie.

I. Preasfinția Sa mănecă din constatarea, că o lege a cultelor trebuie „să nu stingherească drepturile nimănui, pentru a face dreptate tuturor”, fiindcă numai astfel se lucrează pentru adevărată consolidare a țării. În legătură amintește, că competența de legiferare a statului în materie religioasă „este limitată de constituția religiei în genere, care spune, că... nu este iertat să făurim legi contra dispozițiilor Celui-de-sus”.

Se bucură, că guvernul vrea să reglementeze situația cultelor pe principiul „legalității și libertății”, dar cere ca aceasta să nu fie numai pe hârtie, ci în realitate. Regimul cultelor nu poate atinge drepturi câștigate și nu poate contraria constituția milenară. O lege bună trebuie să se ferească de greșala de-a da cu o mână și de-a lua cu cealaltă. Asigurând cuiva personalitate juridică, trebuie să i-se acorde deci tot ce justiția prevede pentru o persoană juridică.

Religia și justiția nu sunt lucruri cari se schimbă cu moda. „Legislația trebuie să se ferească deci de lucruri inutile sau vexatoare, de echivocuri... de promisiuni ce nu se vor împlini niciodată, sau una la sută, și mai ales, trebuie să se ferească a deschide larg porțile unui proselitism dăunător, fratricid, în loc de a înfrăți pe toți cei buni ca să lupte, umăr la umăr, în contra puhoiului sectar ce inundă”.

Se pare însă, că lucrurile nu merg bine. Cele ce s'au spus la Senat în ultimele zile și scenele triste petrecute în Ardeal îl silesc să protesteze contra ofenselor ce s'au adus bisericii catolice și șefului ei suprem, Papa dela Roma. Desaprobă criticele defăimătoare și terminii „lipsiți de orice urbanitate” cari învederează cu totul alte sentimente decât cele de înfrățire și pace.

Nu poate vota proiectul în forma lui actuală, „fiindcă conține articole, cari au produs tristul spectacol de surescitare la care asistăm”.

III

Din marea cuvântare a Preasfinției Sale Iuliu al Gherlei, rostită în ședința dela 22 Martie c.

Sunt sigur, că guvernul își dă seama de importanța acestei probleme, a cărei fericită rezolvare o dorim cu toții. Frământarea, care dăinuște în jurul acestei legi de peste 5 ani, ne dovedește cât de importantă e problema și cât e de grea. Ceea ce am cerut mereu de 5 ani, nu este un postulat pe care din vanitate omenească ne-am hotărât să nu-l abandonăm; ci este un postulat care nu are alt scop decât de a face, ca legea să fie pusă în acord cu spiritul Constituției. De când sunt la Senat n'am întâlnit atâta violență, ca acum, cu ocazia acestei legi.

Cu prilejul discutării Constituției, ca să respectăm tradiția, am admis, deși poate nu era just, ca biserica ortodoxă să fie numită „dominantă”. Era necesar ca înțelesul cuvântului „dominant” să fie bine precizat, spre a nu da loc la ulterioare interpretări greșite. Apoi, am avut din nou prilej să dăm dovadă de spiritul nostru împăciutor. Dar cuvântările din zilele trecute, au sgândărit toate răunile fără nici o noimă și fără nici un rost.

Eu nu voiu urma această cale. Noi nu suntem preocupați decât de lege, pentru că voim să punem capăt frământărilor ce există de 5 ani și să stingem focul care întretine luptele confessionale dintre frați. Nu voi face istoricul bisericii greco-catolice, din care mă simt mândru că fac parte, pentru că biserica română unită cu Roma, are recunoștința veșnică a neamului său. Ea a fost factor de redestep-tare națională și ea a contribuit enorm la deșteptarea conștiinței noastre istorice de latini. Aceasta nimeni n'o poate nega.

S'a zis în focul discuțiilor, că uniții sunt mai răi decât comuniștii, învederându-se astfel, că cine vrea să dovedească prea mult nu dovedește nimic. S'a mai spus, că biserica unită este aceea care provoacă și care agită masele. Suntem dispuși, să probăm netemeinicia celor spuse, cerând, ca, în această ședință chiar, să semnăm toți arhierii ambelor biserici un proces verbal în care să se hotărască încetarea luptelor între frați.

Nici un caz, în care noi am fi provocatori, nu se poate arăta. În episcopia Gherlei, pe care am fericirea s'o păstoresc, din 600,000 de credincioși, nu este un singur străin, toți sunt Români. Am 750 de sate, dintre cari numai 10 sunt împărțite cu ortodocși. Celelalte sunt unite.

După războiu, în loc să fim lăsați să contribuim la ridicarea culturală și materială, s'a început o luptă din afară împotriva noastră, ca să turbure poporul și să-l îndepărteze dela noi. S'au oferit mirenilor tot felul de avantagii, ca să se lepede de credința unită. Cu ce rost s'a încercat să se turbure această episcopie atât de liniștită? De ce s'au inveninat sufletele credincioșilor? Cui a folosit cazul din satul Ocoliș, când preoții ortodocși au ocupat biserica unită, în care zu slujit, după ce au stropit-o cu aghiazmă? Pentru a face prozeliti? Dar nici aceasta n'a isbutit.

Preasfinția Sa arată, că Maramureșenii, buni și nobili fii ai țării, cari merită toată sollicitudinea noastră, sunt amenințați cu desnaționalizarea. Când o atare primejdie stă deasupra lor, mai era oare nevoie să se introducă între ei desbinarea pe chestie confessională printr'o acțiune, pe care n'am pornit-o noi uniții. E oare îngăduit să mai slăbim granițele țării?

Zona aceasta de români uniți se deosebește de panslavismul de peste Tisa. Oare nu trebuie să apară cordonul acesta de izolare, necesar nației, de orice acțiune l-ar putea slăbi?

Eu nu invinuesc biserica ortodoxă însăși, dar subalternii au dus acțiunea propagandistă de ortodoxism în dauna liniștii și apărării țării.

Prin trasarea frontierei cu Cehoslovacia, au rămas în această țară 13,000 români uniți, cari stau încă sub autoritatea mea bisericească. Le-am organizat un protopopiat și conștiința lor de neam n'a slăbit. Un preot ortodox ru-tean din Basarabia, fost căpitan de cazaci, a venit în Maramureș ca să dizolve și să învrăjbească pe Români. Față de acțiunea lor e vremea să repetăm, cu Mussolini, că „dela Răsărit nu mai vine lumina, ci holera și bolșevismul“.

Dacă ne-am ridicat împotriva unor dispoziții ale legii, am făcut-o, nu fiindcă ne este teamă, ci fiindcă nu voim să fim împiedicați în acțiunea noastră pentru întărirea patriei. În Maramureș, timp de 8 ani de luptă împotriva noastră, am fost părăsiți numai de câțiva credincioși.

Puneți acum în cumpănă acest infim câștig obținut de biserica ortodoxă, curăul ce s'a făcut agitându-se și turburându-se o mare provincie dela graniță și vedeți dacă rezultatul poate mulțumi pe cineva.

Neamul nostru trebuie să rămână și mai departe unit, pentru că aceasta va face tăria lui și în viitor, precum a făcut tăria lui în trecut, dealungul veacurilor. Așa vom face față dușmanilor cari vor să ne îngenunche. Timp de 228 de ani a slujit biserica unită Ardealul comun al tuturor Românilor și de aceea e mândră. Tăria neamului nostru e tăria lui sufletească, care nu trebuie slăbită.

Axa principală a acestui proiect de lege este art. 9, care dă personalitate juridică organizațiilor cultelor din țară. Noi am cerut, ca personalitatea juridică să se dea cultelor recunoscute din țară.

Constituția vorbește despre culte și proiectul de lege recunoaște și el cultele. Entitatea aceasta este deci precizată.

Articolul 9 trebuia pus imediat după art. 1, el cuprinzând un principiu cardinal, care se cuvenea să fie așezat lângă cel constituțional. Noi am cerut ca redactarea art. 27 din legea de organizare a bisericii ortodoxe să fie dată art. 9 al actualului proiect pentru a ne declara satisfăcuți. E un deziderat perfect echitabil.

Art. 9 trebuie să fixeze precis și categoric cine are drept să fie personalitate juridică și când încetează această personalitate.

În legătură cu art. 9 este art. 45, privitor la trecerile dela un cult la altul și odată cu acestea și soarta bunurilor în aceste cazuri. Și aici P. S. Sa arată punctul de vedere al bisericii unite asupra împărțirii bunurilor parohiale în caz de trecere a mirenilor dela un cult la altul. Aici nu e vorba de soarta averilor ce ar fi, după cum greșit s'a afirmat, de miliarde, ci e vorba de sărăcia satelor, a parohiilor. E vorba de soarta ce vor avea acele câteva jugăre date prin donație parohiilor de diferiți credincioși. S'a spus, că noi suntem intransigenți pe acest punct, pentru că iubim bunurile lumesti.

Rostul bisericii este să conducă pe om pe cărările vieții dela naștere până la moarte: nu este rostul ei să crească răsvrățitori. Noi nu putem încuraja pe cei care trec dela un cult la altul; ar fi o imoralitate din partea bisericii, pentru că acele elemente sunt cele mai slabe. Acei cari se leapădă ușor de credința lor, nu o fac din criză de conștiință, ci tentați de bunuri. Aceia cari se răsvrătesc azi împotriva bisericii, se vor răsvrăți mâine împotriva

statului însuși. Noi nu trebuie și nu putem încuraja elementele care se leapădă așa de ușor de credința lor. Dacă un intelectual poate trece dela un cult la altul, la el explicația e firească, fiindcă crizele de conștiință sunt frecvente. Țăranul român nu are asemenea crize de conștiință.

Noi cerem, întemeiați pe canoane, ca oricâte treceri ar fi dela un cult la altul, averile să rămână vechii comunități. Asemenea organizație a avut loc în trecut și ea a fost recunoscută de Constituție.

Drepturile pe care noi le cerem, le întemeiem și pe legea persoanelor juridice de drept privat. Prin legea lui Mărzescu se garantează intangibilitatea averilor persoanelor juridice de drept privat, cu atât mai mult trebuie recunoscută intangibilitatea averilor persoanelor juridice ale organizațiilor bisericești, care stau la temelia statului.

Numai așa se poate asigura îndeplinirea misiunii acestei instituții care face parte integrantă din formația socială a unui stat și această instituție e biserica. Și este cu putință ca cineva, care dă o donație bisericii, să vada peste câțiva ani că cele date de el, trec la alt cult pe motiv că majoritatea credincioșilor au trecut la alt cult? S'ar mai putea întâmpla vre-o donație religioasă având asemenea articol în lege? Sigur că nu și numai bine n'ar fi.

Crede, că cea mai bună redactare ce s'ar putea dat art. 45 din legea cultelor, este aceea a art. 50 din legea persoanelor juridice de drept privat.

Nu facem proselitism și avem totuși treceri de ortodocși la noi. În ultimi 10 ani, am pierdut trei preoți și am primit alți trei. Noi urmărim cu statornicie păstrarea liniștii în sânul organizației bisericești și urmărim propășirea țării pe terenul cultural.

Sfârșește cuvântarea făcând apel la Senat să aducă modificările cerute, pentru că nu ating cu nimic biserica ortodoxă și nici prestigiul ei.

IV

Rezumatul discursului Preasfinției Sale Alexandru al Lugojului, rostit în ședința dela 26 Martie c.

În fața DV. aveți un trădător de țară. Sub vechea stăpânire acest trădător de țară și-a permis să denunțe în ziarul „Românul“ dracoinismul legii electorale maghiare. Mai apoi, acest trădător a ținut o conferință la Roma care scoasă în broșură a fost folosită în propagandă de armata italiană. A refuzat apoi să semneze o declarație de fidelitate către monarhia habsburgică, și după Unire a plecat în America să propage iubirea de țară printre Românii emigrați acolo. Acest trădător cu cuget curat față de nația lui își va spune gândul cinstit cu privire la această lege.

S'a adus bisericii unite acuzația că legându-se cu biserica catolică, care e internațională, ar slăbi unitatea sufletească a neamului. Or, este atât de neîntemeiată această acuzație, că nici cei cari o răspândesc nu pot crede în ea. Din toate scrierile laicilor cari au avut să definească spiritul catolicismului reiese clar, că biserica catolică nu are alt scop decât iubirea de oameni și pacea.

Prin legăturile catolicismului cu popoarelor neo-latine, biserica unită care s'a unit cu Roma, contribuie la afirmarea latinității noastre mai mult decât se bănuie.

După ce arată hotărîrea de cald românism luată de către sinodul vlădicilor uniți, la începutul secolului trecut, trece în revistă pe oamenii de cultură, cari de confesiune greco-catolică fiind, au fost aprigi luptători pentru cauza românească.

Ce-au făcut arhierii uniți pentru cultură și tineretului, deci pentru cultura românească imens. Oratorul citește date statistice asupra elevilor români întreținuți cu banii Blajului fără deosebire de credința lor.

MITROPOLITUL BĂLAN: Averile aceluia le-au dat ungarilor.

D. BOGDAN DUICĂ: Nu, au fost averile proprii ale vlădicilor.

MITROPOLITUL SUCIU: Vă putem da dovada, că erau averile de familie ale arhierilor dela Blaj.

EPISCOPUL NICULESCU: Centrul revizuirii dicărilor românești, centrul unde se redactau și se formulau precis acele aspirațiuni la libertate ale neamului nostru, era episcopia din Oradea. Și în delegația care a prezentat a „libellus“ la Viena au fost un episcop unit și un arhieriu ortodox.

Oratorul se întreabă apoi că, așa precum în trecut, uniții și ortodocșii au fost laolaltă în apărarea cauzei naționale, de ce n'ar fi acum la fel în apărarea intereselor românești?

Raportându-se la unele declarații ale patriarhului-regent și la unele decizii luate de congresul creștin dela Atena pentru ridicarea civilizației prin biserică, episcopul Niculescu spune, că așa precum nu e socotită pedeapsa pentru cultivarea sentimentelor naționale din partea de a grupa bisericele ortodoxe sub autoritatea unui centru comun: patriarhia din Constantinopol, de ce n'ar fi la fel socotită și unirea bisericilor catolice sub autoritatea papală?

În continuare, Preasfinția Sa arată că unirea dela 1700 s'a făcut ca să scoată pe Români din starea de plâns în care se aflau, precum și pentru a-i apăra împotriva primejdiilor, care-i amenința din partea Sârbilor. Mitropolitul sârb pune la 1695 episcop până și în Iași, mișoara și Vârșet, ținuturi locuite în majoritate de Români. Acești ierarhi au voit să-și extindă influența și în Ardeal, până la Brașov chiar sub pretextul privilegiului națiunii ilirice. Ierarhii sârbi, Visarion și Sofronie, le datorăm toate turburările ivite în Ardeal în vremea aceea.

Luptele dintre frații ortodocși și uniți s'au trebuit, la un moment dat, să înceteze. A urmat o înfrățire, pe care oratorul o ilustrează citând, cum, în 1848, uniți și ortodocși, au plecat loialtă la luptă pentru un ideal comun.

După această excursiune istorică, episcopul Niculescu se ocupă de proiectul de lege.

Crucea este la baza principiului constituțional al bisericii creștine.

Articolul 9 și 45 alcătuiesc axa discuțiilor care s'au desfășurat în Senat. Oratorul caută să dovedească, cu citate, că dreptul de proprietate nu derivă dela Stat, ci e un drept natural. Biserica în organizațiile și instituțiile sale, trebuie să fie persoană morală și juridică cu drept de achiziționare și vindere de bunuri. Împărăția Bizanțului au recunoscut cei dintâi aceste.

Arată ce zic canoanele vechi ale bisericii în legătură cu proprietatea bisericească (canonul 41 apostolic, și altele).

În baza dreptului canonic, o parohie nu-și încetează existența decât după zece ani dela data de când n'a mai fost nevoie să desfășoare slujbă religioasă regulată.

MITROPOLITUL BALAN: Consideri parohia ca un vacuum, care n'are nevoie de credincioși?

EPISCOPUL NICOLESCU: O parohie poate reface cadrele atâta timp cât statutele sale nu sunt desființate.

Comunitatea poate lua parte la adminis-

trarea averii parohiale, dar nu capătă prin aceasta drept de proprietate. După cum aviatorii pierduți în ceața Oceanului, lansează apelul suprem S. O. S., așa și acum atâți credincioși lansează acest apel către Dvoastră, domnule ministru, pentru ca legea să nu le primejduiască sufletele. Legea aceasta nu trebuie să îndrume spre lupte de guerilla în largul țării, între confesiuni, ceea ce se va întâmpla dacă ea va trece în forma actuală.

V

Din vorbirea I. Preasfinției Sale mitropolitului Vasile, rostită în ședința dela 28 Martie c.

După atâtea cuvântări războinice, țin să aduc și cuvântul meu de pace. Dese ori am avut prilejul să spun fraților ortodocși, că numai unirea ne-a dat putința să vedem realizându-se visul nostru național. Aceleași cuvinte de pace le spuneam și credincioșilor celorlalte confesiuni, pentru că „toți suntem fiii aceluiaș tată” și că pentru noi toți a fost răstignit Fiul Domnului.

Toate religiile au un singur scop: să ridice pe om până la Dumnezeu, să înăbușe patimile lui și să-l purifice.

Zadarnic s'a căutat aici să se motiveze desființarea unei biserici, sau alta. S'a spus, că biserica unită trebuie se revină la ortodoxim, ca și cum biserica ar forma-o numai arhieriei ei, iar poporul n'ar avea nici un cuvânt. Manifestarea populară din săptămâna trecută ne-a dovedit cât de greșită e teza acelora, cari își inchipuie că uniții n'ar exista ca masse. Orice credincios nu pune în cumpănă, când e vorba de credință, binele și răul, folosul și paguba acțiunii sale. Credința în Dumnezeu e una și ea nu poate fi prețuită cu valori lumești. Pentru credința lui, cineva își dă sufletul.

Fanaticii unei idei suferă și moartea pentru ideea, în care cred.

S'a spus între altele, că uniții ar fi părăsit legea strămoșească a neamului românesc. Or, legea romană a fost legea noastră strămoșească și până în secolul al IX am trăit sub influența Romei, care ne-a creștinat. Această părere o susțin cei mai mari istorici ai noștri, cari au fost ortodocși. Uniții cred, că prin legătura lor cu Roma s'au întors la matca firească a credinței strămoșești.

D. I. SORICU: Noi trăiam sub influența Bizanțului, nu a Romei. Noi ne-am legat cu Roma nouă.

I. P. S. S. MITROPOLITUL SUCIU: Veniți să vă dau lucrările istorice, cari susțin teza mea și eu vă pot desvolta pe larg argumentele lor.

În lupta pentru existență, dănuiesc numai acele specii, cari sunt inzestrate cu armele utile acestei lupte. Așa și în lupta dintre cele două biserici, va rămâne aceea care va fi mai tare în credința ei. În trecut, biserica unită și-a făcut datoria față de neamul său, introducând cea dintâi limba românească în locul celei slovane și odată cu aceasta și alfabetul latin.

D. I. SORICU: E adevărat, că înainte de unire, principii calvini au dat ordine ca lecturile să fie făcute în limba românească? Atunci unde e meritul bisericii unite, dacă acela era spiritul timpului?

I. P. S. S. MITROPOLITUL SUCIU: Mitropolitul Atanasie se liberase de influența calvină la unire, așa că hotărîrea lui era o acțiune independentă, care nu poate fi pusă în legătură cu ordinele calvinilor.

Când în 1916, am fost internat la Oradea împreună cu mitropolitul Bălan, ne sfătuiam asupra destinului neamului. Și mereu am mers mână în mână cu ortodocșii în tot ce se refera la viața sufletească și culturală a neamului.

A sfârșit făcând apel la unire.

Pentru Târgu-Mureș

Barbaria dela Târgu-Mureș condamnată de toată suflarea românească — Praporii sfâșiați vor fi refăcuți din colecta ortodoxiei revoltate —

Vandalismul fără păreche din vechea capitală Secuimeii a produs în toate cercurile cea mai penibilă impresie. Rămășițele pângărite ale odoarelor sacre dela Târgu-Mureș au fost fotografiate și expuse pe culoarele Camerei și ale Senatului, unde nu s'a găsit om cu bun simț care să nu aibă cuvinte de revoltă adâncă față de cei ce au provocat această batjocură nemaipomenită.

Dupăcum știm, cazul va fi anchetat, pentru ca cei vinovați să-și primească — după promisiunea guvernului — cuvenită pedeapsă. Pentru a veni în ajutorul anchetei publicăm trei piese, cari e bine să nu scape nimănui, dar mai ales nu celor ce vor face ancheta. Prima este documentul privitor la colecta inițiată de credincioșii ortodocși din Târgu-Mureș pentru refacerea praporelui pângărit, iar celelalte două sunt articole de ziar, cari ne înfățișează glasul autorizat al opiniei publice.

Iată aceste piese:

I

Scrisoare adresată I. P. S. S. mitropolitului Vasile.

Escelețea Voastră,

Cu adâncă mâhnire sufletească am luat cunoștință de actul barbar al autorităților de stat din Târgu-Mureș: magistratură, poliție și jandarmarie, cari au profanat și au sfâșiat, prin sacrilegiul comis în ziua de 18 Martie, nu numai insigniile bisericii surori unite de aici, ci au pângărit și sfâșiat inima noastră a tuturor Românilor.

Brutalitatea, prin care au încercat să sfâșie unitatea noastră frățească și românească, nădăjdum că va fi pedepsită cu toată rigoarea legilor, având și disprețul nostru al tuturor.

Subsemnații credincioși ortodocși din Târgu-Mureș, vă rugăm respectuos să binevoiți a lua la cunoștință, că în ziua de azi am rugat pe Reverendissimul pâr. Dr. I. Bălan din Blaj, să procure pe cheltuiala noastră un prapor bisericii unite din Târgu-Mureș în semnul dragostei, care dorim să rămână nestrămutată pe veci între noi și asupra căruia cerem binecuvântarea Esceleței Voastre.

Primiți, Înalt Preasfințite, expresiunea deosebitului nostru respect.

Târgu-Mureș, la 24 Martie 1928.

ss. Dr. Aurel Baciu, fost deputat, preș. baroului advocaților, ss. Dr. Ioan Vescan, avocat, fost prefect, fost senator, ss. Zeno Miculescu, inginer, șeful serviciului edil, ss. Dr. Adrian Popescu, avocat, deputat, fost prefect, ss. Vasile Al. George, profesor, ss. Nicolae Vulcan, mare proprietar, fost deputat, ss. Dr. Valer Ghibu, avocat, ss. Dr. Teofil Baciu, avocat, ss. Dr. Iulius Ghila, avocat.

II

Cazul dela Tg.-Mureș*)

În ordinea succesivă a marilor înfăptuiri pe cari le-a închiegat stădania generoasă a guvernului, lovitură dela Târgu-Mureș, cade cu cruzimea unei muchi de ciocan*). Plăpânda noastră consolidare interioară, de dragul căreia s'au siluit — vreme de zece ani — toate drepturile publice și în numele căreia s'a înșcaunat domnia agresivă a pumnului, primește această lovitură drept în frunte.

Nu e mirare, că glasul nostru primește din adâncimi răscolite lava fierbinte a revoltei și nu e mirare, că pana tremură în ritmul dureros și precipitat al supremei noastre indignări. Căci lovitură dela Târgu-Mureș, a întrecut măsura. Dărele de sânge se scurg țipând la cer o blestemată și profundă desnădejde.

O miie de credincioși greco-catolici, o miie de Români neași născuți, crescuți și ocrotiți

*) Publicat în numărul dela 24 Martie al ziarului „Adevărul” din București. N. R.

*) Sublinierile sunt ale noastre. N. R.

ade credința lor, au încercat o cinstită și cuviincioasă demonstrațiune. Ascultând glasul preoților, s'au adunat cu mic, cu mare, și după sfânta slujbă, au hotărît o procesiune creștinească pe străzile orașului. O procesiune religioasă, cu preoți în odăjdii, cu icoane, cu cântece rituale și cu impunătoare și severă disciplină. Greco-catolicii dela Târgu-Mureș au urmat indicațiunile unui comitet de acțiune dela Cluj, care aranjase aceste procesiuni demonstrative în întreg Ardealul. *Era singura posibilitate pentru a se manifesta pacinic, grava nemulțumire a acestor credincioși, loviți de tendința unei legi turburătoare de așezăminte.*

Își poate imagina cineva, că mâna de credincioși din Târgu-Mureș — cu toți preoții îmbrăcați în odăjdii, cu prapori, cu icoane și mai ales cu majoritatea de femei — ar fi avut gânduri ascunse și periculoase pentru Stat? E absurd să stăruim asupra acestui lucru.

Dar, guvernul acesta, turburat de halucinațiuni și de vedenii, speriat de fantome călătoare și pururea cu sufletul la gură, nu putea înțelege semnificarea demonstrației religioase dela Târgu-Mureș. În concepțiunea lui, coincidența acestei demonstrațiuni provinciale, cu adunarea național-țărăniștilor în Capitală, avea o legătură organică...

Polițismul absurd și obtuz, în goana permanentă după revoluții și comploturi, s'a sesizat înfrigurat și fără zăbavă.

Guvernul a luat măsuri. Prefectul dela Târgu-Mureș, reprezentantul său după chip și asemănare, creatură a dlui Tancred Constantinescu, smuls de capriciul vremii dela ocupațiunile sale cinstite de actor, — a fost la înălțime... În clipa când credincioșii au ieșit din curtea bisericii, și când bătrânii preoți îngânau domoale melodii rituale — a deslănțuit asupra lor furia meșteșugită a jandarmilor. Paturile de pușcă au prins a svâcni în țestele preoților, baionetele s'au înfipt în odăjdii și în prapuri; spre gloria stăpânirii, piața Târgu-Mureșului s'a cutremurat sub vaierul victimelor. Oribilă și neînțeleasă sălbătăcie! Ar trebui urlată cu glas de tunet ca să se ridice până la înălțimea nepăsătoare a guvernanților lipsiți de omenie, lipsiți de suflet.

Nicolodată Ungurii, în toată barbaria și agresiva lor ofensivă, n'au îndrăznit să asvârle jandarmii asupra unei procesiuni religioase de orice rit ar fi fost.

A trebuit să avem în România unită un guvern de panică, — a trebuit să se trimită fericitul ostaș al unificării, șerb de casă al lui Tancred, bravul „om de ordine” Bărcănescu, pentruca să vedem și să simțim pumnul înfierbântat și crud al „consolidării”. A trebuit sbuciumul întreg al trecutului, pentruca bătrânul preot Nistor să se prăbușească în țărână sub lovituri de pușcă și să fie cules de pe „câmpul de luptă” plin de răni.

În numele cărui ideal, în numele cărei rațiuni de stat s'au lovit preoții, s'au sfâșiat odăjdii și prapori, s'au spart icoane și s'au soârlit în noroi sfintele cruci? Și dacă odată sălbătăcia s'a comis, în numele căreia rațiuni se impune o păcătoasă complicitate a tăcerii, deasupra monstruoasei întâmplări dela Târgu-Mureș? Nu știm, nu înțelegem...

Ne vine doar în minte, că după spulberarea altarelor evreiești dela Oradea-Mare, am ajuns noi la rând... *În ordinea succesiunii a marilor acte de guvernământ, după sinagogi, urmează biserica greco-catolică din*

Ardeal... Pe această cale — recunoaştem — guvernul va stăpâni, nu peste mult, deasupra unei grămezi de ruine. Bisericele nu vor mai ridica turnuri mândre spre cer şi glasurile preoţilor nu vor mai răzbi cutremurând şi răscolind sufletele. Astfel, guvernul se va regăsi stăpân pe sine... Ordinea şi liniştea, vor fi perfecte.

Căci așa vrea guvernul. În locul freamă-tului viu, în locul furnicarului de oameni, cari aleargă, se frământă, se ciocnesc şi se întrec, frontul larg desfăşurat al vieţii libere — vrea linişte de ţintirim...

Tiberiu Vornic

III

Barbaria dela Tg.-Mureş *)

Icoană din vremuri de restrişte, când nu exista nici una din minunile, pe care le-a coborât pe pământ tehnica veacului nostru:

O procesiune religioasă. Mii de oameni însufleţiţi de misterul sfânt al credinţei pornind sub ocrotitoarele falduri ale praporilor şi în frunte cu preoţi mucenici şi îmbătrâniţi în cinste şi în lupte pentru înălţarea poporului nostru, — pe străzi ca să-şi arate nemulţumirea pentru un proiect de lege, despre care credeau, că jigneşte profund interesele bisericii lor.

În veacul nostru, cu apostasia lui infricoşată, când atât de puţină lume mai crede în biruitoarele precepte ale Evangheliei, — *e nobil, e frumos, e măreţ, fără îndoială, să vezi mii de oameni cu ochii în extaz şi crezând în credinţa şi în biserica lor*, indiferent cărui cult îi aparţine ea. Şi nevinovat! Nevinovat, pentru că *cei ce pornesc în numele Domnului şi sub ocrotirea crucii nu pot avea gânduri răsvorătitoare şi nu pot primejdui ordinea socială a unei ţări.*

Iată prin urmare, că ar fi fost date toate condiţiile, ca procesiunea să se şi poată desfăşura în cea mai deplină linişte şi ordine. Şi lucrul acesta, de sigur, așa s'ar fi petrecut pe tot rotogolul, unde stăpâneşte civilizaţia şi guvernează minţi pătrunse de îndatoririle care se impun oricărui om cu răspundere într-o ţară.

La Târgu-Mureş însă n'a fost așa! *Elemente inconştiente, şi de rostul lor şi de însemnătatea vremurilor, prin care trecem, au crezut că pot brusca nerăzbucaşi sentimentul de pietate al unei imense mulţimi de oameni, că pot sfâşia praporii sfinţi, că pot sfărma crucile dătătoare de putere, şi că nimic nu-i opreşte să lovească în slujitorii altarului şi să târască în noroiul străşilor odăjdiiile sfinte.* Au crezut şi întemeiaţi pe această credinţă greşită au dat consemnul, ca să se desfăşoare înaintea ochilor noştri cea mai respingătoare şi mai criminală icoană din câte s'au văzut pe aceste plaiuri: **confișet brutal între apărătorii de credință și apărătorii de hotare ai unuia și acelui popor!**

Se poate închipui ceva mai îngrozitor, mai criminal și mai barbar? O de sigur, că nu și lucrul acesta trebuie să-l spunem în cel dintâi rând noi, cari nu profesăm aceiaș credință cu cei bruscați, pentru că să nu putem fi bănuși de preocupări de părtinire! E datoria noastră de a arăta, că *asemenea fapte* — mult mai grave, ca cele imputate săptămâni întregi studențimei, că ar fi săvârșit la Oradea și Cluj — *ne rușinează, ne umilesc, ne degradează și ne plasează în istoria civilizației umane cu cel puțin 6—7 veacuri în urmă!*

Dar, de ce să mai lungim comentariile aceste dureroase, și de ce să mai sfâșiem cu ghiara revoltei umane o rană, care ne doare atât

de mult? Inchidem deci robinetul durerii, dar așvârlim în aceeaș vreme dlor ce au săvârșit barbariile dela Târgu-Mureș întregul nostru dispreț și statornicim crima lor uriașă, *care va trebui să fie pedepsită!*

Dr. Sebastian Bornemisa

Pentru Șoimușul

Pilda frumoasă a celor ce au contribuit până acum pentru obșiduiții ortodoxiei dela Șoimușul au îndemnat și pe alții să vină cu obolul lor în sprijinul refacerii acestei parohii.

Iată lista ultimelor contribuiri:

Dr. Ioan Bălan, canonic, Blaj	632
Dr. Ioan Georgescu, prof. Constanța	500
Ioan Boteiu, preot, Ghelinta	474
Parohia Chețani (colectă)	300
Parohia Cernești (colectă)	200
Preotul local, Cernești	200
„Casa Domnului“, Blaj	200
Parohia Mihalț (colectă)	130
Iuliu Maior, prof. Blaj	120
Parohia Cenade (colectă)	115
Parohia Cisteiu (colectă)	105

Teodor Bota, inv. Cernești, parohia Igris, parohia Broșteni, parohia Crăciunelul de jos, parohia Cergăul mic, Ioan Moldovan, Octavian Modorcea, Ștefan Pop, Laurian Puia și Simion Gizdavu, profesori, Blaj, câte

100

Parohiile Căpâlna, Veza și Ciufud, câte

50

Dr. Coriolan Suciu, prof. și Leon Maior, institutor, Blaj, câte

40

Și cu acest prilej se mulțumește tuturor binefăcătorilor, cerându-se și alte contribuții pe adresa: Ioan Suciu, preot, Șoimușul, of. Coroiu-Sânămărtin, jud. Târnava-mică.

Știri mărunte

Personale. P. Ven. Ordinariat arhidiecezan a numit pe pâr. *Teofil Tatar* adm. parohial la Gorenii (Seplac), pe pâr. *Virgil Papiu* adm. parohial la Rachiș, iar pe pâr. *Dumitru Șuta* adm. parohial la Bologa-Poieni.

— P. Ven. Ordinariat de Gherla a numit pe pâr. *Octavian Mărcușiu*, pe pâr. *Gavril Bichigean* din Năsăud și pe pâr. *Iuliu Morariu* din Saiva asesori ai forului matrimonial delegat al vicariatului Rodnei și protopopiatul Budacului.

O inițiativă ploasă. Asociațiunea învățătorilor români din Ardeal a lansat de curând un apel pentru ridicarea unui monument comemorativ în onoarea învățătorilor morți în războiul pentru întregirea neamului. El se adresează în primul loc tagmei învățătoresc, dar cere și sprijinul marelui public românesc. Ideea este din cele mai frumoase și, considerând marele număr de învățători și ascendentul firesc pe cari aceștia îl au asupra părinților, suntem siguri că realizarea ei nu va întâmpina greutăți. — Contribuțiile se cer pe adresa: »Banca Învățătorilor« Cluj, cu mențiunea »pentru ridicarea unui monument învățătorilor«.

Locale. Dumineca viitoare, a Florilor, va predica în catedrală, Reverendul *Alexandru Oltean*, arhivar arhidiecezan.

— Urmând tradiția reinviată anul trecut, societatea de lectură, »Inocențiu M. Clain« a teologilor noștri, a aranjat la Bunăvestire o *ședință festivă artistică-literară*, care a strâns în sala de gimnastică a liceului de băieți un public deosebit de numeros, rămânând acesta plăcut impresionat de prestațiile frumoase ale tinerilor clerici. Cuvântul de deschidere al președintelui (Ioan Oniga) a schițat, impresionant, munca ce se desfășură în sinul societății și zelumul sublim spre care tinde, iar lucrarea despre »Femeia înainte și după Hristos« (I. Vultur) a dovedit frumoase cunoștințe și un remarcabil simț de sinteză. Restul programului a stat din declamări, puncte de cor și orhestră, cari au vădit că viața de seminar chiar de loc nu este

improprie pentru progrese și pe aceste terene. Deosebit merită a fi relevat numele clericului Gh. Covoran, care a pregătit și dirijat toate punctele de cor și orhestră. Peste tot publicul a rămas satisfăcut, constatând cu plăcere, că prestațiile clericilor noștri sunt în linie ascendentă. — Venitul frumos, de peste 7 mii Lei e destinat ridicării unui busst al patronului societății.

— Săptămâna aceasta s'au ținut *exercițiile spirituale* și pentru elevii școlii normale. Le-a condus pâr. Dr. Nicolae Lupu, profesor la Academia de teologie.

Dela „Astra“ culturală. Biroul asociației noastre culturale din Sibiu anunță pe toți abonații »bibliotecii populare« a Asociațiunii, că în jumătatea a doua a lunii Aprilie c. toți ceice au plătit taxa curentă de abonament vor primi dintr'odată opt broșuri. Seria a doua de broșuri, căci vor fi anul acesta mai mult de zece, vor primi-o la toamnă.

Radio va putea transmite și fotografii. Din Roma se anunță, că Marconi pregătește acum un aparat, care va putea transmite prin radio-telegrafie fotografii, precum și texturi tipărite, ca ziare, cărți și altele. După chiar părerea lui Marconi, invenția aceasta va revoluționa complet tehnica ziaristică de azi.

† **Par. Valer Pop**, paroh în Apa (eparhia Gherlei), s'a stins la 21 Martie c. în anul 42 al vieții și 20 al preoției sale cinstate. Îl deplâng numeroase rudenii. — Fie-i partea cu dreptul!

Telefonul „Unirii“

Pentru colaboratori. Prietenii foii, cari țin să ne trimită ceva pentru numărul de Paști sunt rugați să op facă cel mai târziu până Marți din săptămâna sf. patimi.

Dr. B. Cluj. Dela distanță, unde suntem, e foarte greu să simțesti pulsul adevărat al realității. Avem totuși impresia — întărită mult pe urma cererii Senatului ca discursul mitropolitului dela Sibiu să fie afișat, — că guvernul cearcă să găsească și pe chestia legii cultelor, cum a făcut-o la Constituție, o formă care să satisfacă pe „neodihniții“ ortodoxiei, dar care se pară a ne da și nouă dreptate. Numai astfel se pot înțelege următoarele cuvinte „inspirate“ ale „Viitorului“ de Joi: »Atmosfera, împăciuitoare și frățească, pe care a lăsat-o cuvântarea I. P. S. S. mitropolitului Bălan — atmosferă care a concordat cu aceea lăsată de P. S. S. episcopul Hossu — sunt de bun augur și ne îndreptătesc să sperăm că se va ajunge la o formulă de pace, și înțelegere atât de necesare neamului nostru, în ce privește cele două puncte de vedere deosebite ale bisericii ortodoxe și unite.“ Noi însă credem altfel: Arhierii noștri nu pot fi amăgiți pentru a doua oră și dacă guvernul nu va înțelege că trebuie să se opună dorinței Sibiului de a angaja statul în serviciul proslismului său păcătos și habotnic, va avea în față întregă biserica noastră și pe toți cari înțeleg să servească dreptatea. Iar pe urma acestui conflict, în care arhierii noștri sunt gata să meargă până la concluziile din urmă, chiar de loc nu-i eschis ca proiectul să nu mai poată trece — „din lipsă de timp“ — și pela Camera și atunci am rămânea cum am fost. Conflictul ar putea fi exploatat însă și în direcția unei „onorabile și folositoare“ platforme de retragere a guvernului, încolțit din toate părțile.

Dr. R. Târgu-Mureș. Luându-se drumul »anchetei« avem și noi credința, că făcându-se aceasta abia peste luni de zile — când spiritele se vor fi liniștit și totul va fi revenit la normal — nu se vor mai găsi »vinovalii«. Este deci în interesul cauzei, ca ancheta dispusă să nu se temporizeze și de aceea chestia trebuie ținută mereu la suprafață. Faceți deci foarte bine, dacă nu întrelăsați nimic ce poate servi acest scop.

O Măieriste. Am primit 1400 Lei, abonament pe 1928 dela parohiile Măieriste, Doh, Cosniciul de jos, Marca, Poț, Șumal și Almaș. Pentru Cristelec am sîstat trimiterea foii. — Mulțumim și de astă dată pentru interesul ce ne purtați.

M. Sat Slatina Dela „Cultura Creștină“ am primit 200 Lei, pe cari după dorința i-am transmis bisericii din Șoimuș.

M. Cheț. Chităm prin irea abonamentului pe anul curent. Suma de 180 Lei am transpus-o »U. P.«

Oficiul parohial. Jucul de mijloc. Am primit abonamentul pe jumătate întâie a anului curent.

Oficiul parohial. Bărcea mare. Am primit 400 Lei. Achitat până la 31 XII 1928.

B. Mintin. Am primit 200 lei. Până la 31 Dec. 1927 mai restați încă 255 Lei.

L. Sântlazar. Confirmăm primirea sumei de Lei 200, abonament pe 1927.

M. Parța. Chităm primirea sumei de Lei 200, abonament pe anul curent.

Oficiul parohial. Deva. Confirmăm primirea abonamentului pe 1927.

M. Veștem. Dela „C. Cr.“ am primit 160 Lei.

I. Budești. Am primit suma de Lei 200.

Ch. Minișul de sus. Am primit 180 Lei.

*) Publicat în numărul dela 25 Martie c. al ziarului »Apărarea« din Cluj. N. R.

Convocator

P. T. membri ai »Societății meseriașilor și comercianților români« din Blaj se convoacă prin aceasta la

a XXI-a adunare generală

care se va ține *Duminică în 8 Aprilie 1928* la orele 10^{1/2} a. m. în localul Casinei meseriașilor, cu următoarea.

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul general al comitetului.
3. Raportul casierului.
4. Alegerea comisiunilor pentru cenzurarea rapoartelor de sub 2 și 3.
5. Raportul comisiunilor.
6. Alegerea președintelui.
7. Alegerea comitetului.
8. Eventuale propuneri.

Blaj, din ședința comitetului ținută la 21 Martie 1928.

Vasile Suci
p. președinte

Iosif Șiler
secretar

GRATIS

Trimit catalogul despre **Vițe de vie altoite** care cuprind de prețurile

cele mai ieftine și sfaturile neresplătibile pentru fiecare viticultor. În interesul propriu a DV. nu procurați vițe de vie sau vițe altoite până când nu ceteți călăuză mea de viticultură

Adresa I. SZÜCS pepinerie 25

16-16 [160] Diosig, jud. Bihor.

Se caută agenți pe lângă provizie mare.

AVIZ

Aduc la cunoștință *On. Public din Blaj și jur, că mi-am deschis atelier de tapițier și lachier de mobile și trăsuri în Blaj str. Prințul Carol 145.*

Rog *On. P. de binevoitorul sprijin*

Iosif Székely

100 1-? măestru tapițier și lachier

Vasile Hoza

Magazin de ornate bisericești. **Vesminte din cele mai bune ștofe.**

Prapori de mătase din Damasc. Candelabre din bronz auriu de 6 până la 24 lumini. Potire cădelnițe, picside, epitrafire.

Fabrica de clopote

Turnătorie de fontă și metal. La comandă fabric clopote orice mărime din cel mai bun material cu garanție de 50 ani și se află în depozit dela 10—500 kgr.

Prețurile cele mai solide.

Vasile Hoza

Sibiu, Piața Prințul Carol Nr 6

(97) 36-?

Societatea de editură „SFÂNTA UNIRE“

Convocator

În baza art. 35 din statute, Onorații membri ai Societății de editură »Sfânta Unire« sunt convocați la

I-a adunare generală

ce se va ținea *Vineri, în 20 Aprilie 1928* orele 14 în localul »Casinei Române« din Blaj.

ORDINEA DE ZI:

1. Constituirea adunării.
2. Constatarea membrilor prezenți.
3. Raportul Consiliului de administrație și al Consiliului de cenzori, bilanțul și darea absolutului
4. Impărțirea venitului.
5. Eventuale propuneri, cari, în baza § 34, trebuie prezentate Consiliului în scris cu cel puțin cinci zile înainte de adunarea generală.
6. Închiderea adunării.

Blaj, la 28 Martie 1928.

Dr. Ioan Bălan

președintele Consiliului de administrație.

Cto Bilanț pe anul 1927

Cassa: depuși la bancă	1,544,708.—	Capital de acții	1,000,000.—
Capital nevărsat	48,683.60	Spese de fondare	50,000.—
		Creditori	382,835.—
		Profit curat	160,556.60
	<u>1,593,391.60</u>		<u>1,593,391.60</u>

Profit & Pierdere

Interese	236 421.—	Interese după banii depuși	539,039.35
Spese de Administrație	42,061.75		
Profit curat	160,556.60		
	<u>539,039.35</u>		<u>539,039.35</u>

Blaj, la 28 Martie 1928.

Victor Moldovan, m. p.
contabil autorizat

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

Dr. Ioan Bălan, m. p. președinte, Dr. Nicolae Brînzeu, m. p. vice-președinte
Dr. Victor Macaveiu, m. p. Dr. Alex. Rusu m. p. A. C. Domșa, m. p.
Stefan Roșianu, m. p. Dr. Augustin Tatar, m. p.

Subsemnatul Comitet de Cenzori am examinat conturile »Bilanț, Profit și Pierdere« ale »Societății Sfânta Unire« și le-am aflat în consonanță cu registrele.

COMITETUL DE CENZORI:

Dr. Ambrosiu Chețianu, m. p. Dr. Aloiziu Toth, m. p. Dr. Gheorghe Fireza, m. p.
Dr. Gheorghe Bob, m. p. Iosif Orga, m. p.

Vreți să faceți afaceri bune?

Folosiți-vă de serviciile ce vi-le oferă

Anuarul României

pentru Comerț, Industrie, Meserii și Agricultură

Ediția III-a pe 1928

Apărut în editura RUDOLF MOSSE S. A.

Un volum de cca. 3000 pagini, cuprinzând *peste 1.000,000 adrese* din cele vre-o 15.000 orașe și sate ale României.

Date statistice, 3 indicatoare de localități, indicatorul branșelor în șase limbi, ministere, consulat, etc. etc.

Prețul unui volum: Lei 3.000 franco. Comenzile se execută imediat și se pot face la Editură: RUDOLF MOSSE, SOC. ANON. CALEA VICTORIEI 31, ca și la reprezentanțele din Arad, Brașov Cluj, Oradea și Timișoara.

Din nici o bancă, nici o fabrică, nici o casă comercială serioasă, nu trebuie să lipsească Anuarul României pe 1928, editura Rudolf Mosse.

NOTĂ. Redacția ANUARULI ROMÂNIEI apelează călduros la toți acei cari vor cumpăra și consulta lucrarea, să-i comunice orice observațiuni vor crede utile pentru viitoarea ediție.

„PATRIA” Bancă pentru Credit, Comerț și Industrie, societate anonimă, BLAJ.**CONVOCATOR**

P. T. Domni acționari ai institutului „PATRIA”, Bancă pentru Credit, Comerț și Industrie, societate anonimă, Blaj, se învită cu onoare — în sensul § 12 și următorii din statute — la a XLII-a (patruzeci și doua) adunare generală ordinară, care se va ține în Blaj, Miercuri, în 18 Aprilie a. c., la orele 16 în localul institutului.

ORDINEA DE ZI:

1. Raportul Consiliului de Administrație, raportul Comitetului de Cenzori, bilanțul și darea absolutului.
2. Distribuirea profitului curat și a sumei destinate spre scopuri culturale și de binefacere.
3. Fixarea marcelor de prezență pe anul 1928.
4. Intregirea Consiliului de Administrație.

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunare, sunt rugați a-și depune la cassa institutului, resp. la cassa filialelor din Teiuș și Șarmaș, ori la Administrația Centrală Capitulară din Blaj, precum și la institutele membre ale „Solidarității”, acțiunile și eventual documentul de plenipotență până la 14 Aprilie, ora 12 din zi.

Blaj, la 24 Martie 1928

(ss.) **Dr. Victor Macaveiu**
președinte

(ss.) **Victor Muntean**
director executiv

Cto Bilanț la 31 Decembrie 1927

Cassa	543.804'18	Capital de acții	12.000.000'—
Realități: casele institutului	2.000.000'—	Fondul de rezervă	3.300.000'—
fabrica „Vulcan”	7.000.000'—= 9.000.000'—	„ „ pensie	1.300.000'—
Acții de bănci	1.734.500'—	„ „ amortizare	1.000.000'—
Efectele fondului de pensie	1.100.000'—= 2.834.500'—	„ I. M. Moldovanu	100.000'—= 5.700.000'—
Scont: cambii cu gir	16.295.591'50	Depuneri	32.874.206'30
„ „ acop. hip.	29.049.400'—= 45.344.991'50	Reescont propriu	10.542.300'—
Cto Curent	12.983.943'35	„ cu gir	19.200.000'—= 29.742.300'—
Hipotecar	4.851.585'—	Diverse conturi creditoare	5.300'151'—
Diverse conturi debitoare	6.630.910'66	Dividende neridicate	36.901'—
Material de clădire	2.443.666'80	Interese anticipate	758.589'—
Material de cherestea	2.222.804'35	Profit curat	2.170.559'50
Mărfuri	1.726.499'96		
Mobilier	1'—		
	88.582.706'80		88.582.706'80

C onto Profit & Pierdere

Interese după depuneri	4.251.508'59	Interese de scont	5.052.545'79
„ „ reescont	1.020.240'—= 5.271.748'59	„ „ Cto Curent	1.377.172'37
Salare	1.092.800'—	„ „ Hipotecar	506.777'—
Bani de cvartir	132.500'—	„ „ Efecte	140.628'—= 7.077.123'16
Adaos de scumpete	866.400'—= 2.091.700'—	Proviziuni	2.176.573'71
Cheltueli de administrație	751.401'53	Chirie	114.988'50
Marce de prezență	58.100'—	Din vânzare de material de clădiri	865.406'44
Fracht și Porto.	962.247'82= 1.771.749'35	„ „ „ „ cherestea	1.074.456'11
Contribuție	690.304'95	„ „ „ „ mărfuri	704.368'37= 2.644.230'92
Competință de timbru	16.853'90= 707.158'85		
Profit curat	2.170.559'50		
	12.012.916'29		12.012.916'29

Director: **Victor Muntean** m. p.
expert contabil.

Șef-contabil: **Alexandru Elecheș** m. p.
contabil autorizat.

Contabil: **Victor Moldovan** m. p.
contabil autorizat.

Blaj, din ședința Consiliului de Administrație ținută la 24 Martie 1928.

Dr. Victor Macaveiu m. p. **Dr. A. Chețianu** m. p. **A. C. Domșa** m. p. **Alexiu Pop** m. p. **V. Suci** m. p. **A. Caliani** m. p.
președinte. v. președinte. contabil autorizat.

Dr. Ionel Pop m. p. **Dr. G. Borșan** m. p. **Ing. I. F. Negruțiu** m. p. **Emil Negruțiu** m. p. **Traian Novac** m. p.

Raportul Comitetului de Cenzori.**Onorată adunare generală,**

Subsemnatul Comitet de Cenzori am examinat conturile „Bilanț, Profit și Pierdere” pentru anul 1927 ale institutului „Patria” bancă pentru Credit, Comerț și Industrie s. a. și le-am aflat în consonanță cu registrele.

Referitor la împărțirea profitului net de Lei 2.170.559'50, ne alăturăm propunerii Consiliului de Administrație, pe care o recomandăm spre primire.

Vă rugăm deci, ca aprobând bilanțul pe 1927, să dați atât Consiliului de Administrație cât și Comitetului de Cenzori absolutul pentru gestiunea anului 1927.

Blaj, la 27 Martie 1928.

Traian German m. p. **Dr. Traian Denghel** m. p. **Valeriu Suci** m. p. **Flaviu C. Domșa** m. p. **Adrian Oțoiu** m. p.
președinte.

Ștefan Pop m. p.

Iuliu Maior m. p.